

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio VII. An æquale sit, seu indifferens Decreta Conciliorum concipi
eorum nomine, vel nomine Præsidentis, expressam mentionem faciendo
consensûs Episcoporum qui cum Præsidente congregati sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Notandum quoque, quòd alia Constitutiones Regiæ, quæ alia Decreta Concilii Tridentini in Leges civiles verterunt, similes adjectiones fecerint, ut ostentum in Collatione illarum cum istis ad id facta, quam hic subijcere non vacat, quòd utraq; facta fuerint, ut Decreta moribus Gallorum accommodarentur.

SECTIO VI.

Quare Episcopi Italici impediunt, ne Concilium Tridentinum definiret Residentiam Episcoporum esse Juris Divini.

Facti de quo agitur veritatem supponimus, quia Historici Concilii Tridentini circa illud consentiunt; illud etiam videtur in Epistola *Gentiani HERUETI* qui Theologus erat Cardinalis à Lotharingia ad *P. SALMERONEM*, Jesuitam. Illius autem facti causam investigamus: circa quod sciendum est, in Ultramontanis, quorum præcipui sunt Itali, duo ingentia esse plerumque obstacula, quæ eos impediunt, quominus credant Residentiam Episcoporum esse juris Divini. Primum obstaculum menti infidet, & provenit ex eo, quòd putent Episcopatum non esse ex institutione divinâ, sed Pontificem esse Episcoporum institutorem, eum omnia ipsorum munera, seu officia assignasse, atque præscripsisse, pariterque ipsis residentiam ad ea obeunda necessariam obligationem imposuisse. Aliud obstaculum cordi inhæret; cupiunt illi ambiuntque officia Curia Romanæ, perinde ac Episcopatus, voluntque illa cumularim possidere. Volunt quoque Cardinalatum, Legationes, Nunciaturas conjungere cum Episcopatibus. Porrò, exoptata adipisci nequeunt, nisi Pontifex eos pro beneplacito suo dispensare possit à residentia: secus conscientia stimulis urgerentur, quia sibi conscii non sunt aliquam necessitatem, aut evidentem Ecclesiæ utilitatem semper requirere ejusmodi dispensationes; & quantumvis exiguum habeant cognitionem dignitatis Juris Divini, nequeunt ignorare non licere Pontifici ab eo dispensare pro arbitrio suo: credentes autem Pontificem esse Juris Ecclesiastici postivi Dominum, parùm curant secum dispensari absque ullâ Canonica causâ; sed ipsis ad securitatem conscientia sufficit, ut Pontifex eos dispensare velit, sive ex merâ indulgentiâ, sive ex aliò humano quovis motivo.

Præmissâ hac observatione, facile percipimus Episcopos Italos, qui impediunt quominus Concilium Tridentinum definiret Residentiam Episcoporum jure divino præceptam esse, ad id impulsos fuisse ab ipsorum peculiari commodo, nec non à Pontifice cujus valde studiosi erant, ob multas rationes, sed præsertim quia à suo secerni non poterat. Profectò eorum referebat hoc caput indecisum manere, quia tunc licebat credere, obligationem residentia, quoad Episcopos à Jure positivo solum proficisci; hanc autem juxta opinionem, facile exonerari poterant ab illâ obligatione; 1. Per consuetudinem legitime præscriptam; ad quam sufficiunt 40. anni non residentia, sine ullâ Superioris, quamvis scientis, querela, 2. Per dispensationem Pontificiam expressam, aut tacitam: expressam, qualis est ea, quæ per Litteras ad hunc effectum conceptas conceditur: tacitam, qualis est ea, quam impetrat Episcopus, qui conscio Pontifice officium aliquod in Romanâ Curia adipiscitur; vel qui ad illud ab ipso Pontifice promovetur; vel qui ab eodem accipit aliquam Commissionem incompatibilem cum residentia in Diocesi.

Et Pontificio quoque commodo erat, ut non definiret, Residentiam Episcoporum esse Juris Divini. Nam, quamdiu licebit credere eam Juris esse Humani tantum, tamdiu in Curia suâ magnum habebit numerum Episcoporum suum favorem & gratiam venantium, poteritque inter famulos habere Episcopos, etiam magnarum Sedium, ipsis dare, aut ven-

dere Officia Curia suæ, eosdem absque necessitate Nuntios aut Legatos mittere, Cognatis aut Familiaribus suis plures Episcopatus conferre, nec tamen eos conspectu suo privare; denique illi, qui Dioceses suas deserere audebunt, ut Curiam sequantur, omnem scrupulum excutere poterunt, credendo, opinionem à Pontifice toleratam à peccato excusare.

Cùm Itali sint primi, quibus profit extraordinaria potestas, quam Ultramontani Pontifici attribuunt, quia plerique ex illis hujus subditi aut Curiales sunt, Episcopis illius Nationis hand sit injuria, dùm creditur, eos opiniones Sedis Apostolicæ magnitudini faventes amplecti, ob sui emolumentum amorem; jure igitur præsumimus illorum ambitionem, non minùs quàm immodicum gloria Pontificis studium, valde influxisse in machinationes, quibus illi, ad averteendam definitionem, de quâ agitur, usi sunt.

Sed, inquis, quâ fieri potest, ut nequitia aliquot Patrum Concilii Generalis impediatur, quominus fiant definitiones Ecclesiæ tam necessaria, quàm decisio institutionis divinæ Episcoporum, nec non obligationis ad residentiam è Jure Divino; non autem efficere possit, ut decisiones falsæ fiant. Huic difficultati sic occurrimus; Concilium Generale non potest facere definitiones circa Fidem veritati contrarias, quin destruat Ecclesia, quam illud repræsentat: hæc enim corrueret, si portæ Inferi adversus eam prævalerent; hoc autem fieret, si Concilium Generale à quo repræsentatur definitiones erroneas conficeret; quia tunc ea fidem amitteret super quam ædificata fuit. Aliundè, Ecclesia consistere posset sine definitionibus, de quibus agitur; quandoquidem tot sæculis floruit antequam eas faciendi rationes nascerentur: uno verbo, Christus Ecclesiæ infallibilitatem promisit; hæc autem promissio illam præservavit, quominus faceret definitiones erroneas in Concilio Generali: non verò promisit, fore, ut omnes veritates revelatas simul ipsi detegeret, sed successivè, prout ipse volet: nos Ecclesiæ historia compellit, ut sic exponamus hunc locum; *Paraclitus autem Spiritus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæ dixerò vobis.* Illa enim docet præcipuas definitiones circa fidem, per quas veritates revelatæ certò cognoscuntur, factas fuisse successivè, itâ, ut ab aliâ ad aliam non mediocre tempus efflueret.

SECTIO VII.

An aequale sit, seu indifferens Decreta Conciliorum concipi eorum nomine, vel nomine Præsidentis expressam mentionem faciendo consensus Episcoporum, qui cum Præsidente congregati sunt.

Principio videtur id promissum esse; quia, hinc, Decreta quocumque modo concipiuntur, nec majorem, nec minorem auctoritatem habent, nec magis nec minùs perspicua sunt; aliunde verò id, quod Legum auctoritatem & perspicuitatem nec auget, nec minuit merum accidens videtur nullius momenti. Quoad perspicuitatem, vel obscuritatem, manifestum est neutram nasci posse ex eo, quòd Præsidentis loquatur in Decretis, vel ex eo, quòd Synodus ipsa loquatur. Quoad auctoritatem, hæc servatur per expressionem consensus aliorum Episcoporum, hæc enim ostendit, Decreta facta fuisse ab Episcopis, perinde atque à Præsidente, & proinde esse opus Corporis congregati, non verò unius Capituli.

Ubi tamen altius penetramus, reperimus nonnihil referre ut Decreta nomine Synodi concipiuntur potius, quàm nomine Præsidentis, quamvis hic expressè dicat, Collegas suos consensisse. Sanè hæc forma concipiendi Decreta prorsus convenit formæ regiminis Ecclesiæ, quod est Aristocratico-Monarchicum; at in regimine Aristocratico, Leges concipiuntur nomine Senatûs, qui illas conficit, non verò nomine Præsidentis, cui unicum suffragium cum aliis

Senat-

Senatoribus competit: quod profectò æquissimum est, quia Leges gerere debent nomen eorum, in quibus fita est potestas illas faciendi. Porro, in regimine Aristocratico, autoritas residet in Senatu, qui est Collegium Primum; Caput verò est solum Minister Collegii, sive Corporis, & electum est solum ad illius jussa exequenda. Indè est procul dubio, quòd Apostoli Decretum suum circa observationes legales ascripserunt Concilio, non verò S. PETRO. *Visum est Spiritui Sancto & nobis*, ACT. APOST. Cap. XV. Verisimile est autem, quòd si haberemus Acta aliorum Conciliorum, in quibus Decreta scripta fecerunt iidem Apostoli, vel potius, si talia Decreta in aliis Conciliis fecissent, communis esset omnium eorum forma. Indè est etiam, quòd omnes Synodi Generales in Oriente habitæ, novem prioribus sæculis, Decreta & Canones suos nomine suo conceperint; inter Occidentales verò præcipuarum pleræque idem fecerunt, ut videre est in 1. Concilio *Pisano* in *Constantiensi*, in *Basileensi*, in *Tridentino*. Concilia hæc aliis multis Generalibus anteposimus, ideo, quòd habitata fuerint ad restaurandam autoritatem Conciliorum Generalium à Pontificibus usurpata, sive quoad Fidei Definitiones sive quoad Canones reformationis generalis, à quâ immunes se esse hi contendebant.

Quòd si natura regiminis Ecclesiastici poscat, ut Decreta Conciliorum horum nomini ascribantur, indè sequitur, illa nomine Præsidentis concipiendo, recedi ab illius regiminis formâ, quamvis expressa mentio fiat consensus aliorum Episcoporum; hæc enim expressio non impedit, quominus Decreta, in quibus solus Præsidentis loquitur, regimen Monarchicum sapiant, & significant ad ejus solius officium pertinere, ut condant Leges, & reliquos, qui earum participes dicuntur esse meros Consiliarios, quorum consensum adhibet Præsidentis, ut majus Constitutionis suæ pondus adhibeat.

Imò, cum clausula *de consilio & assensu Fratrum nostrorum* in Decretis Pontificis apponatur solum ob consuetudinem styli, metuendi locus est, ne clausula, *de consilio & assensu Coepiscoporum nostrorum*, vel *approbante Concilio*, quæ leguntur in Conciliorum Constitutionibus Præsidentis nomine conceptis, eodem vitio laborent.

Adjice, quòd Decreta Conciliorum Præsidenti non sine aliqua injustitiâ ascribantur, quia Præsidenti attribuitur id, quod magis ad reliquam Synodum, quam ad ipsum pertinet: nam Decreta sunt juxta pluralitatem suffragiorum; porro, votum Præsidentis unicus suffragii vim habet; itaque ceteri Patres Concilii simul juncti majorem habent partem in ejus Decretis, quam solus Præsidentis, præsertim ubi numerus Patrum magnus est. Cum, v. g. si centum Patres Decreto consenserint, Præsidentis, si ex illis est, centesimam duntaxat partem habet, sive non influit nisi ex centesimâ parte.

Dicimus, *si ex illis est*, quia nonnunquam accidit, ut Decreta fiant contra votum Præsidentis, quando Corpus, aut major ipsius pars sententiam tenet contrariam opinioni Capitis seu Præsidentis, quo in casu contra suam sententiam concludere debet, nec non pronunciare sive edere Corporis nomine Decreta, quæ ipse non probat. Undè nova nascitur ratio non concipiendi Decreta nomine Præsidentis; nam in casu, quo sententia Corporis vincit opinionem Præsidentis, decet ne, ut hic loquatur in Decretis & dicat, se prohibere id, quod volebat, & fortè etiam vellet præcipere aut permittere, vel se præcipere id, quod vetare voluisset, atque etiamnum cuperet, si res à suo arbitrio penderet.

Cum igitur forma concipiendi Decreta nomine Præsidentis multis incommodis obnoxia sit, quorum plura ordinaria sunt, nullum autem sequatur ex eo, quòd illa Concilio ascribantur, imò hoc bonum sit; constare debet indifferens seu promiscuum non esse alterutram formam usurpari, sed è contra valdè referre, ut posteriori priori anteponatur.

Tom. I.

SECTIO VIII.

Ante post Concilium Tridentinum reperiantur Concilia particularia, quorum Decreta confecta sint sub Archiepiscopi nomine, cum Suffraganeorum consilio & consensu; & quanam illa sint.

SYNODOS Particulares, quoad formam Decretorum suorum, Conciliis Generalibus immediatè præcedentibus conformare se solere constat & ex observationibus sequentibus patebit.

1. Ante Concilia *Lateranensia*, quæ Generalibus annumerantur, & quorum primum an. 1122. sub *PASCHALI II.* habitum fuit, nullum est Concilium Generale, cujus Decreta sub nomine Pontificis, tanquam Præsidentis Concilii, concepta fuerint. Antè loquebatur ipsa Synodus. Indè est, quòd Synodi particulares ante sæculum XI. habitæ nunquam Decreta sua conceperint sub nomine Præsidentis, sed suo. Credebatur, & meritò, quòd cum illa ex communi Episcoporum Congregatorum autoritate, non verò solius Prælati Præsidentis fierent, deceret, ut illa omnibus ascriberentur, & proindè loqueretur Synodus.

Post Concilia *Lateranensia*, & alia Concilia; quæ eorum exemplum secuta sunt, qualia sunt utrumque *Lugdunense*, nec non *Vienense*, multas reperimus Synodos Particulares, in quarum Decretis loquitur Præsidentis, tanquam à sui unius autoritate ea profecta essent & aliis Episcopis usus esset tanquam Consiliariis, quorum consensum requisiverat. Multa sunt exempla in *Tomo XI. CONC. Part. 1. & 2.* & præ cæteris, Concilium *Canturiense* 1200. *Narbonense* 1227. & 1258. *Burdigalense* 1237. & 1258. Quatuor Concilia *Ravennensia* 1286. 1311. 1314. 1317. Multas prætermitto Synodos itidem Particulares, quibus Legati Pontificii præfuerunt, ideòque Decretis earum nomen suum præfuerunt præcipuè sunt *Parisiensis* 1212. *Londinensis* 1268. *Dudensis* 1279.

2. Post Concilia *Pisana* 1408. *Constantiensia* 1414. *Basileense* 1431. quæ Decreta sua nomine suo conceperunt, extant Synodi Particulares, quæ illa imitatae sunt: talis est *Rothomagensis* an. 1445. in cujus quadraginta Canonibus verba hæc *Sancta Synodus* exprimentur, aut subaudiuntur.

Cum igitur certum sit Concilia Particularia in Decretorum suorum formâ sequi formam Conciliorum Generalium immediatè præcedentium, credibile esset Concilia Provincialia post Tridentinum celebrata, suo ipsorum nomine Decreta sua concepisse; tamen multum abest quominus id verum sit; nam plusquam sunt *duodecim* ex illis, in quibus Archiepiscopus loquitur, & dicit, se statuere *ex consilio & consensu Suffraganeorum suorum*. Talia sunt sex Concilia *Mediolanensia*, Concilium *Rothomagensis* 1581. *Rhemense* 1583. *Aquense* 1585. *Tolosanum* 1590. *Avenionense* 1594. *Aquileense* 1596. *Narbonense* 1609. ut patet ex initio uniuscujusque Concilii.

In plerisque aliarum Synodorum post Tridentinum habitaram, ipsa Synodus loquitur. Tales sunt *Rhemensis* an. 1564. *Cameracensis* 1565. *Toletana* 1566. *Mechliniensis* 1570. *Turonensis* 1583. *Bituricensis* 1584. *Mexicana* 1585. *Mechliniensis* 1607. Quoad Synodos *Burdigalenses* 1583. & 1624. quarum forma diversa est, Archiepiscopus loquitur unâ cum Suffraganeis, ut videtur in fine 4. Decreti Prioris Synodi, *nos & Coepiscopi nostri*, & in Præfatione cap. 1. posterioris. *quod non modò nos, sed & Reverendissimi Coepiscopi.*